

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W ŁODZI**

z dnia 2022 r.

w sprawie ustanowienia roku 2023 Rokiem Chavy Rosenfarb na terenie Miasta Łodzi.

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r., poz. 559, 1005, 1079, 1561), Rada Miejska w Łodzi

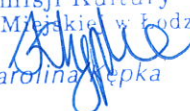
uchwala, co następuje:

- § 1. Ustanawia się rok 2023 Rokiem Chavy Rosenfarb na terenie Miasta Łodzi.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Łodzi.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**Przewodniczący
Rady Miejskiej w Łodzi**

Marcin GOŁASZEWSKI

Projektodawcą jest:
Komisja Kultury
Rady Miejskiej w Łodzi

PRZEWODNICZĄCA
Komisji Kultury
Rady Miejskiej w Łodzi

Karolina Kępka

Projekt zgodny z przepisami prawa,
opiniuje pozytywnie
pod względem formalno-prawnym

RADCA PRAWNY

Anna Chrzęszcz
Ld-M-021

UZASADNIENIE

Do Rady Miejskiej w Łodzi wpłynął wniosek Centrum Dialogu im. Marka Edelmana w Łodzi oraz Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Łódzkiego dotyczący inicjatywy ustanowienia roku 2023 Rokiem Chavy Rosenfarb.

W uzasadnieniu wniosku czytamy, że Łódź nie zdążyła uhonorować pisarki, która rodzinnemu miastu poświęciła tysiące stron i wiele ciepłych słów. „W Łodzi było coś specyficznego. To miasto miało charyzmę. Mówiło się, że jak raz przyjedzie się do Łodzi, to jest się z nią związanym na zawsze” – podkreślała Rosenfarb w swoich tekstach.

Chava Rosenfarb urodziła się 9 lutego 1923 roku w Łodzi. Była córką łódzkiego bundowca Abrahama Rosenfarba i Simy Pinczewskiej. Dorastała w kamienicy przy ul. Żeromskiego 75. Wychowywała się w domu i środowisku, gdzie królowała kultura jidysz. Dwa lata przed wojną rozpoczęła naukę w polsko-żydowskim gimnazjum żeńskim i pierwsze wiersze pisała po polsku, który jej bardziej pasuje do poezji. „Jidysz to język proletariatu, polski był językiem romantycznym, lepiej nadawał się do wierszy miłosnych” – tłumaczyła. Pięć lat okupacji Chava z rodzicami i siostrą spędzili w utworzonym przez niemieckich okupantów łódzkim getcie, żyła w środowisku łódzkich pisarzy i artystów. W sierpniu 1944 roku była deportowana z łódzkiego getta wraz z rodziną do Auschwitz-Birkenau, a następnie do kolejnych obozów. Została wyzwolona w Bergen Belsen. Po wojnie na krótko osiedliła się w Belgii (tam zadebiutowała jako poetka), a w 1950 roku wyemigrowała do Kanady i zamieszkała w Montrealu. W Kanadzie urodziła się jej córka, Goldie Morgentaler, która została profesorką literatury na Uniwersytecie w Lethbridge i popularyzatorką twórczości matki oraz syn Abraham Morgentaler, lekarz, obecnie mieszka w Stanach Zjednoczonych. Dlatego właśnie Ambasada Kanady i Ambasada USA są patronami wydarzeń planowanych w 2023 roku.

Chava Rosenfarb zmarła 30 stycznia 2011 roku. Niemal dokładnie pięć lat po jej śmierci w Bibliotece Centrum Dialogu w rodzinnej Łodzi ukazał się pierwszy tom trylogii *Drzewo życia*. Od tego czasu wyszło już po polsku pięć tomów książek, które opowiadają o Łodzi od początku XX stulecia do końca wojny (trzy tomy „Drzewa życia”, „Między miasteczkiem i Łodzią. Opowieść o miłości” oraz „Bociany. Opowieść o sztetlu”). Szósty – „Listy do Abraszki” – wydany zostanie w jubileuszowym 2023 roku.

Drzewo życia – najważniejsza powieść pisarki – obejmuje sześć lat, od końca 1938 roku do likwidacji getta w 1944 roku i choć autorka sięga znacznie głębiej w przeszłość Łodzi, aż do XIX wieku, ale najważniejsza jest tu opowieść o życiu w wielokulturowym mieście w przededniu

wybuchu II wojny światowej i potem w zamkniętej dzielnicy utworzonej przez Niemców na Bałutach w lutym 1940 roku i istniejącej do lata 1944.

Epopeja łódzkiego getta *Der bojn fun lebn* (Drzewo życia), ukazała się w druku w języku żydowskim w 1972 roku i została przez prasę jidyszową okrzyknięta arcydziełem. Pisarka zebrała wiele nagród na całym świecie, m.in. w Argentynie, Australii, Meksyku, Kanadzie. W 1979 roku otrzymała Icyk Manger Prize, najbardziej prestiżową nagrodę literatury jidysz wręczaną w Izraelu. Autorkę uznano za jednego z ostatnich wielkich pisarzy literatury jidysz i najwybitniejszą kobietę piszącą w tym języku. Wkrótce ukazało się jej angielskie, a potem hebrajskie wydanie. Pisarka zachęcana przez wydawców i czytelników postanowiła kontynuować opowieść o rodzinnej Łodzi i tak powstały kolejne setki stron – o łódzkich włókniarkach, o okolicznych sztetlach, o międzywojennej Łodzi. Tak jak ona nikt dotąd nie opisywał Łodzi.

W 2006 roku Lethbridge University nadał Chavie Rosenfarb tytuł doktora honoris causa. Podczas uroczystości pisarka powiedziała: „Moim uniwersytetem była II wojna światowa. Moją klasą było łódzkie getto, a moimi nauczycielami jego więźniowie”.

W przygotowania jubileuszowego roku już na wstępnym etapie włączyło się także kilka innych instytucji i organizacji, m.in. Łódzki Szlak Kobiet, który Chawę Rosenfarb już wprowadził do swojego Panteonu Wybitnych Łodzianek. Jej książki są też nieustającą inspiracją do innych publikacji, spacerów po Łodzi i opowieści literackich i wielokulturowych.

Ważnym międzynarodowym wydarzeniem Roku Chawy Rosenfarb będzie przygotowywana we współpracy Centrum Badań Kultury Żydowskiej Uniwersytetu Łódzkiego i innych uczelni, konferencja naukowa z udziałem badaczy literatury jidysz z Polski, Kanady, Francji i USA.

W Roku Planowane jest też szereg innych działań, publikacje, m.in. wydanie poezji Rosenfarb i koncert z jej tekstami, performance, warsztaty i wiele innych.

Rok 2023, w którym minie sto lat od śmierci Chawy Rosenfarb będzie oddaniem hołdu pisarce, która Łodzi oddała całe serce

Nota biograficzna sporządzona została na podstawie wniosku, który wpłynął do Komisji Kultury Rady Miejskiej w Łodzi z Centrum Dialogu im. Marka Edelmana w Łodzi oraz Wydziału Filologicznego UŁ.

PRZEWODNICZĄCA
Komisji Kultury
Rady Miejskiej w Łodzi

Karolina Kępka